

μουργέλα

Παρασκευή, 7 Μαρτίου 2014

115

Σημασία:

Τεμπελιά ¹⁷¹ Νύστα, υπνηλία, κρηβαρία

Εγκυκλοπαιδικά:

Ανήκει στις λέξεις της αργκό. Δεν αναφέρεται σε επίσημα έγγραφα ούτε εκφέρεται σε διαλόγους "καθωσπρέπει".

Ετυμολογία:

Παρατήρηση

Το επίθημα -ελα είναι και λατινογενές

-ela (-*ella*), *επίθημα* για τη δημιουργία θηλυκών ουσιαστικών κυρίως από ρήματα. (πχ. *candela*, *querela*).

Pasted from <ΠΗΓΗ (ιταλικά) >

Αναγκαστικά κάνουμε υποθέσεις:

Η ρίζα μπορεί να προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ουσιαστικό μόρος : μοίρα, πεπρωμένο, αλλά και θάνατος .

Έτσι το μορσιμον^[1] είναι ρηματικό επίθετο που δηλώνει το πεπρωμένο (αυτό που είναι προορισμένο να συμβεί).

Ο μόρος θάνατος μεταπήδησε στην Λατινική γλωσσά ως mors από την γενική του mors : mortis παράγεται το επίθετο mortuus νεκρός, πεθαμένος, αμαρτύρητο υποκοριστικό moriella ή mortella ήτοι μικρός θάνατος. Η κάρωσης, η υπνηλία η τεμπελιά μπορεί να ονομάσει μικρός θάνατος.

Τέτοιες παρομοιώσεις έκαναν οι Ρωμαίοι. Πχ. ***Ira furor brevis est*** : anger is a brief madness : ο θυμός είναι μια σύντομη τρέλα ή το Γαλλικό *partir c' est mourir un peu*

Η μετατροπή του **ο** σε **u** (**moriella** ή **mortella** σε **muriella** ή **murtella**) δεν είναι παράξενη .

Η γνωστή **μορταδέλα** ή **μουρταδέλα** από το μυρτατουμ ή μουρτατουμ (**MYRTATUM, MURTATUM**)

Που θα πει η καρυκευμένη με μύρτο (από τη μυρτιά) . Οι ρωμαίοι δεν διέθεταν το υ-ψιλον στο αλφάβητο τους και το αντικαθιστούσαν αυθαίρετα με **U** ή **V**

Έτσι ο **μικρός θάνατος** των Ρωμαίων επέστρεψε στα Ελληνικά μετά από μια οδύσσειας ως **μουργέλα**.

Πβλ. Και μόρτης.= τεμπέλης, αδολέσχης, αλήτης, άεργος
Πβλ.

Πήρε φωτιά το Κορδελιό
Καίγονται τα **μορτάκια**
Γλεντάνε στο καφέ-αμάν
Ρωμιοί και χανουμάκια.

Απ' την Πόλη ένας μόρτης
ήρθε εδώ χασισοπότης

Απ' την Πόλη ένας μόρτης
ήρθε εδώ χασισοπότης
Και πουλάει το μαυράκι
στον τεκέ του Περδικάκη

Pasted from <http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=10442>

Ήμουν **μόρτης** μια φορά, λεβέντης της Αθήνας,
με λέγανε παλικαρά, μα ψόφαγα της πείνας.
Μια δούλα εδώ μια δούλα εκεί μια παραπάνω πέρα
με μπαλωμένο το βρακί και Νικολό καρτέρα.

Υποσημειώσεις

1

ἔσσεσθ'· ἤδη γάρ οἱ ἐπόρνυε **μόρσιμον ἤμαρ**

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ 15.613

Pasted from <<http://www.tlg.uci.edu/demo/browser/>>

Η προορισμένη μέρα του θανάτου του, η μοίρα του, το πεπρωμένο του.

Αναφορές

mortadella dal *lat.* MYRTĀTUM o MUR-
TĀTUM, che vale propr. *condito col mirto*,
mediante una forma diminutiva MURTA-
TELLA (cfr. *Mortella*).

Specie di salsicciotto di carne di porco,
così detto dall'uso primitivo di condirla
con coccole di mirto, innanzi all'intro-
dursi del pepe.

Είδος αλλαντικού με χοιρινό κρέας που πήρέ το όνομα του από το μύρτο που χρησιμοποιούσαν ως καρύκευμα πριν μας γίνει γνωστό το πιπέρι.

Σύγχρονη μορταδέλα ή μορταδέλα που διατηρεί την ονομασία της αλλά όχι και την σύνθεση της.: Ενε καρυκευμένη με πιπέρι αντί μύρτου.

Pasted from <<http://www.etimo.it/?term=mirto&find=Cerca>>

more

Σημαίνει καθυστέρηση, υπερημερία (νομ. Mora debitoris, mora creditoris = υπερημερία οφειλέτου ,

υπερημερία δανειστού) από το mora παράγεται το υποκοριστικό morula που σημαίνει μικρή καθυστέρηση. Από παρετυμολογία ίσως πρόεκυψε το moriela μοριελα = διάλειμμα, αραλίκι. Υπερημερία οφειλέτου υπάρχει όταν ο οφειλέτης δεν εξοφλεί το οφειλόμενο αν και παραήλθε η σχετική προθεσμία. Σε συμφωνητικά βλέπουμε συχνά να καθορίζονται τόκοι υπερημερίας.

Επίσης από τη mora το moratorium = διακοπή των εχθροπραξιών, ανακωχή, κατάπαυση του πυρός.

Η μόρα-καθυστέρηση είναι άσχετη με την Λακεδαιμονική **μόρα** (από το μοιρα*) που ήταν στρατιωτικό τμήμα. Η ρίζα τους όμως είναι το ελληνικό **μόρος**.

Γιατί στη Σπάρτη η κατάταξη σε στρατιωτικό τμήμα γίνονταν με κλήρο, από εκεί και η λέξη κληρωτός.

Murla

æ, f. (αλμυρής), σαλαμούρα:

Hom. S. 2, 8,63 αρμυρισμένο νερό: CELS.

4, 16, 9; dura CAT. Ag., 7, eau saturé de sel.

Ο,τι μπαίνει στη σαλαμούρα κάθεται αδρανές επί πολύ καιρό. Ίσως είναι τολμηρή υπόθεση να θεωρήσουμε ότι από το μουρία > μουρι-έλα προέρχεται το μουργέλα.

Πβλ.

Μούργα

Κατακάθι κρασιού ή λαδιού

Το αυτό.

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά

Αγγλικά

Γαλλικά

Εικόνες:

Μουργέλα

Φράσεις:

Έχω κάτι μουργέλες

Copyright© 2015 by Aris Stougiannidis AENAON - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ